

Lp. Jürgen Kusmin, RMK Ida-Harjumaa metskond

Lp. Keskkonnaameti Põhja regiooni spetsialistid

Vaie Klooga metsadesse kavandatud raiete osas

Klooga metsadesse kavandatud raiete vaidlustajad (esindaja Elisabeth Salmin, kodanikuühendus Eesti Metsa Abiks esindajad) pöördusid minu poole, paludes esialgset hinnangut nende metsade loodusväärtustele ning olulisusele/potentsiaalina puhkemetsana. Alusmaterjaliks edastati teavituskoooleku protokoll (Kohaliku kogukonna teavitamine RMK valduses oleva riigimetsa majandamisest Klooga, Kloogaranna ja Kersalu piirkonnas, 05.06.2018).

Küllastasin 6. aug. 2018 piirkonda, keskendudes raieteatisega aladele. Leitud loodus- ja pärandväärtusi käsitlen täpsemalt pöördel, kokkuvõtlikult leian, et alal leidub täpsemat inventuuri vajavaid loodusväärtusi (VEP-d, loodusdirektiivi metsaelupaigad sh nõmmed endistel põlendikel) ning piirkonda kasutatakse aktiivselt mitmefunktsioonilise puhkemetsana (mustikate ja seente varumine, jalutamine, jalgrattasõit, ATV-rajad jne). Positiivselt üllatas vähene prahistatus vähemalt nende teede kõrval, kus mina liikusin. Metsa ilme on vaheldusrikas, kuivemad männinõmmed ja palud (kasvavad ka üksikud vanad kased, haavad) vahelduvad ojade ja lohkuodega (jämedad kuused ning sanglepad).

Ettepanekud:

1. Peatada kavandatud raietegevus (v.a. elektriliini servade puhastamine) väärtuste selgumiseni, lisaks on need nõmme- ja palumetsad hetkel äärmiselt tuleohtlikud.
2. Klooga piirkonna kogu riigimetsaalal läbi viia täiendav metsa vääriselupaikade inventuur, näiteks liivavallide-luidete vahel kulgevad ojaorud paistsid VEP-tingimusi igati täitvat, samuti võib leiduda VEP-e vanade männikute hulgas, leidub tüükarohkeid põlengukohti.
3. Klooga piirkonna kogu riigimetsaalal viia läbi loodusdirektiivi elupaikade inventuur. Valdavalt on tegu endiste nn kaitsemetsadega, mida majandati-hooldati sanitaar- ja valikraietega. Kogu ala on kuni viimase ajani hoitud lageraietest puutumatuna. Selles võib igauks veenduda, kasutades Maa-ameti või Metsaregistri aerofotorakendust.
4. Viia läbi erinevaid ajaloolis-kultuurilisi väärtusi käsitlev inventuur nii kirjalike allikate kui välitööde põhjal. Piirkonnas põimuvad mitmed kihistused, säilinu tuleks säilitada, puhkealal oleks head võimalused viimase paari sajandi maakasutusajaloo ning ajalooliste pöörete jälgede tutvustamiseks.
5. Pärast eelnevaid inventuure või nendega samaaegselt (olenevalt hõlvatud ekspertide kitsamast erialast) viia läbi mõnede tundlike liigigruppide inventuurid, näiteks endise põlenguala samblikud ja liblikad; põlisema metsaga alade seenestik.
6. Vastavalt inventuuritulemustele piiritleda erineva juhtfunktsiooniga alad, millele järgnevalt selgub, millistes piirkondades on võimalik rakendada lageraiemajandust või kas peaks kogu alal

jätkama senist püsimetsa praktikat. Olenevalt juhtfunktsioonist tuleks säilitada mõned alad VEP-na, teistele eraldustele tuleks koostada detailne metsamajanduskava. Metsade majandamisvõtete kirjeldamisel soovitan kasutada A. Ördi poolt koondatud juhiseid (<http://www.digar.ee/id/nlib-digar:45616>, „Kaitsemetsad ja nende majandamine Eestis“ 2000), sest just sellise rannikumetsade ja nn rohelise vööndi metsade majandamise võtete tulemusena on puistud tänaseni säilinud ja nende väärtused välja kujunenud.

7. Võimalik, et arvestades piirkonnas suurenevat arendustegevust, oleks vajalik siin moodustada riiklik maastikukaitseala-puhkeala.

Loodan, et minu vabatahtlik tegevus piirkonna loodus- ja pärandväärtuste hindamisel on teile abiks. Olen valmis edasiseks looduskaitsealaseks koostööks.

Juhul kui minu argumendid teid ei veena, sooviksin kirjalikku vastust, millistele andmetele-inventuuridele-analüüsidele tuginedes te leiate, et ala tuleks kasutusele võtta tavapäraselt intensiivselt majandatava metsana, seal loodusväärtused puuduvad ning piirkonna inimestel puudub huvi ning vajadus täiendava puhkeala järele.

Lugupidamisega Anneli Palo (allkirjastatud digitaalselt)

07.08.2018

PhD maastikuökoloogias ja keskkonnakaitses

Kontakt: anneli.palo@ut.ee , +372 5293653

Erialased publikatsioonid vt. https://www.etis.ee/CV/Anneli_Palo/est, vajadusel võin esitada täidetud looduskaitseprojektide nimistu teid huvitava ajavahemiku ulatuses.

Lisa

Hinnangud raieks kooskõlastatud eralduste loodus- ja pärandkultuuriväärtustele:

1. 29501:007:0212, CE038: er 2 – sanitaarraiega hooldatud männik, rohkelt mustikaid, puistus mõned eelmise põlvkonna männid (umbes 160 aastased), kõrval kulgeb aktiivselt kasutatav metsatee. Soovitatav hooldada puhkemetsana – üksikpuude raie – säilitades väga vanu puid, puid erinevast liigist, mõõdukalt lamapuitu. Uueneb ise väga hästi – põhiliselt kuuse ja kasega, kuid leidub ka männitaimi.
2. 29501:007:0212, CE037: er 5 – sanitaarraiega hooldatud männik, rohkelt mustikaid, kõrval kulgeb aktiivselt kasutatav metsatee. Soovitatav hooldada puhkemetsana – üksikpuude raie – säilitades puid erinevast liigist, mõõdukalt lamapuitu. Uueneb ise, leidub mitmest liigist järelkasvu.
3. 29501:007:0212, CE037: er 4 – põhiosas jänese kapsa-mustikamännik (mullakaardil LkG GI1), teises rindes ja järelkasvus erivanuseline kuusk, üksikud kased, pole kaua aega

hooldatud, vastab loodusdirektiivi metsaelupaigale *9010 esinduslikkus C. Soovitav säilitada VEP-na.

4. 29501:007:0212, CE036: er 7 ja 10 – erivanuseliste mändide ja kuuskedega, leidub keskmisest vanusest vanemaid puid (umbes 150 a), aktiivselt kasutatava metsatee ääres, piirneb teisel pool kulgeva tõenäoliselt VEP-ks sobiva metsaoja oruga. Kõrge puhkeväärtus: kaunikujuulised vanad puud, mõlemale poole avanevad erinevad metsavaated. Soovitav hooldada püsimeetsana nii, et kuuske eemaldada igast vanusklassist umbes 20% (avab vaateid), kaski ja mände eemaldada vaid teel liikujatele otsese ohu korral. Puud on hea tervise juures, välja langevad lähiaastakümneil väga üksikud. Vastab loodusdirektiivi metsaelupaigale *9010 esinduslikkus C (külustatav, muidu võiks olla ka B).
5. 29501:007:0212, CE036: er 17 – tüüpiline mustikamets, valgusküllane, tekkinud esimesed surnud puud, varem hooldatud. Erilisi loodusväärtusi hetkel veel vähe, sest on väga tüüpiline ja üsna laialt levinud kasvukohatüüp ning vanusklass, kuid antud maastikus oluline puhkemetsana. Soovitav hooldada talvel üksikpuude raiena, säilitades vanimaid puid, vedada oksad valli või hunnikusse, et mitte katta mustikaid. Juba olemasoleval kaitsealal vastaks potentsiaalse, metsamaastikus sidusa *9010 kvaliteedile.
6. 29501:009:0487, CE303: er 28 – hõre, I maailmasõja järgsele põlendikule või karjamaale taastunud mets, valgustingimustes kasvanud võrakujuga puud, selliseid peetakse parkmetsades ja luitemetsades esteetiliseks. Suhteliselt viljakas pinnas, võsastub. Ettepanek käsitleda parkmetsana, puhastada võsast, säilitada hooldatava luitemetsana (hõre, vanad puud, valgusküllane, kohati paljandunud maapind), praegu vastab loodusdirektiivi metsaelupaigale 2180 esinduslikkus D.
7. 29501:009:0487, CE303: er 47 – pärast II Maailmasõda või sellele järgnenud põlengut kinnikasvanud ala, ilmselt oli varem karjamaa, suhteliselt viljakas muld. Haava osakaal kõrge, võimalik et kuuse lisandudes langeks mänd kohati koosseisust üldse välja. kasvukohaomane looduslik uuendus, ei ole hooldatud. Kõrgeid loodusmetsaväärtusi veel pole, kaitsealal vastaks potentsiaalse, metsamaastikus sidusa *9010 kvaliteedile. Koordinaatidel 59,33485; 24,20923 säilinud põlenud jäme põlispuutüügas.
8. 29501:009:0487, CE303: er 46 – pärast II maailmasõda või sellele järgnenud põlengut kinnikasvanud ala, oli varem metsamaa, säilinud üksikuid vanu puid, struktuur looduslikum kui er 47, nähtud metskitse. Alal rohkelt ilmselt II Maailmasõjast pärinevaid kaeviseid. Vastab potentsiaalse, metsamaastikus sidusa *9010 või häviva struktuuriga luitemetsa 2180 C kvaliteedile.
9. 29501:009:0487, CE303: er 23, 22, 52, 49 – endised heina- ja karjamaad, erivanuselised laiavõralised männid (ka kuivanud ja lamapuid), mõned kasvanud pärast I Maailmasõda, suurem osa võsastunud pärast II Maailmasõda, leidub leppade gruppe, vanu kaski, mitmekesine II rinne ja alusmets. Nende eralduste maharaiumine ja metsastamine hävitab endise maakasutuse tunnused (pärandkultuur). Sobilik oleks säilitada praeguses seisundis poolavatud puistuna, piirata võiks halli lepa juurdekasvu, mitte eemaldada jämedat kuivanud ja kuivavat puitu (eelkõige vanad männid ja kased). Püsib veel kaua ka

ilma niitmiseta vm täiendava tegevuseta, kõrge puhkeväärtusega maastik, pakub elupaiku niidu- ja metsa üleminekualasid vajavatele liikidele.

10. 29501:009:0487, CE303: er 41 – loodusliku häiringu paik, leidub ohtralt jämedat lamapuitu, mitmesugustest liikidest järelkasvu, endine põlendik, vastab VEP-kriteeriumitele.
11. 29501:009:0487, CE303: er 15, 16, 17 – endine põlendik, sõjaaegsete kaevistega ala. Puistu erivanuseline, hõre, kohati puud laiavõralised, esteetilise väärtusega. Alal võib leida põlenud nõmmedele kohastunud liike, praegu nähtud koordinaatidel 59,33482; 24, 21594 aas-karukella (*Pulsatilla pratensis*, LK III) lehti. Kogu ala vastab luitemetsade 2180 B ja C kvaliteedile, väärtust täiendab säilinud nõmmeniiduala ning selles maastikus on ka elektriliinialune täiendavaks elupaigaks mitmetele nõmmemaastikele kohastunud liikidele, s.t. sellise tehno-rajatise mõju on elurikkust kaudselt isegi toetav, mitte otseselt kahjustav. Kindlasti vajab ala ülevaatamist samblike ja liblikate spetsialistide poolt. Alal on väärtus ka puhkemetsana. Lageraiele järgnev metsastamine hävitab täielikult praegused olemasolevad väärtused, luitemetsana ala hetkel mingit hooldust ei vaja.
12. 29501:009:0487, CE303: er 34, 36 – endisele põlendikule kasvanud metsad, leidub vanu valgusvõraga mände, üldiselt kujuneks segamets, palju on bioloogiliselt vanu haabu, leidub lamapuitu. Millegipärast on metsatraktor eraldustesse juba laia raja sisse sõitnud, kuid otseselt väärtusi kahjustavalt see pikaajaliselt ei toimi. Mets vastab metsamaastikus sidusa potentsiaalse *9010 või ka C kvaliteedile. Soovitavalt mitte majandada, säilitada VEP-ks areneva alana.
13. 29501:009:0487, CE303: er 38 – struktuurilt nn luidetevaheline lohk, ilmselt endine heinamaa, sisuliselt sellel alal metsamajanduslikult olulist puistut ei kasva. Looduslik kooslus, mille metsastamine tema liigirikkust ei tõsta, metsanduslikult arvestamisväärse puistu kasv alal on probleemne sesoonselt kõikuva veetaseme tõttu. Kooslus kuulub luitemaastiku looduslikku kompleksi ja seda ei peaks majandama, vaid jätma looduslikule arengule.
14. 29501:009:0487, CE303: er 39 ja 45 – erivanuselised ja –liigilised puistud, kasvanud ilmselt endistele looduslikele karjamaadele, looduslähedase taimkatte ja struktuuriga, sidusas kaitstavas metsamaastikus kaardistataks nad potentsiaalsete *9010 elupaikadena. Majandamine hävitab nende potentsiaali arenda loodusemetsaks, samas hetkel kõrgeid kaitseväärtusi ei tuvasta ning puhkeväärtust neil ka ei paista olevat. Lõplik otsus vajaks ümbruses olevatest eraldustest parema ülevaate omamist.
15. 29501:009:0487, CE303: er 33 – osaliselt liiniäärne juba raiutud, üldiselt puistu vastab luitemetsa 2180 B kvaliteedikriteeriumitele. Soovitav hetkel rohkem mitte majandada, omab väärtust puhkemetsana ja ka nõmme- ja nõmmemetsaliikidele.